

CYBERPRZEMOC A ODPOWIEDZIALNOŚĆ PRAWNA

dr Anna Chochowska
adiunkt PUZ w Tarnobrzegu
Tarnobrzeg, 7.06.2021 r.

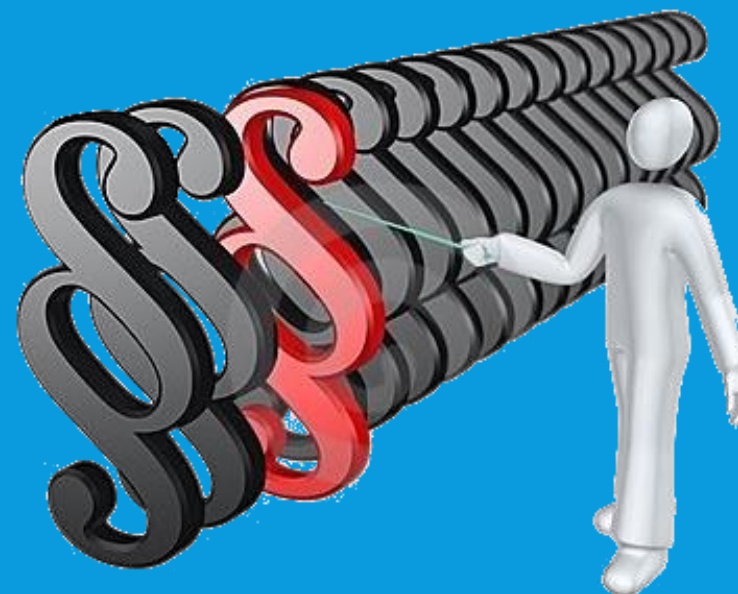
CZYM JEST CYBERPRZEMOC?

- Pojęcie cyberprzemocy nie zostało zdefiniowane w polskim prawie
- Najczęściej cyberprzemoc rozumiana jest jako stosowanie przemocy wobec innych ludzi przy wykorzystaniu narzędzi komunikacji elektronicznej i przybiera często postać: nękania, prześladowania, zastraszania
- Cyberprzemoc może polegać na różnych działaniach, np. na obrażaniu w sieci Internet (w tym: na portalach społecznościowych, poczta email) a także poprzez telefon komórkowy (SMS, MMS, uciążliwe dzwonienie), umieszczaniu cudzego wizerunku bez zgody, itp.

RODZAJE ODPOWIEDZIALNOŚCI

- Cywilna
- Karna

[To zdjęcie](#), autor: Nieznany autor, licencja: [CC BY-SA-NC](#)

ODPOWIEDZIALNOŚĆ KARNA

- Nie ma w polskim prawie wprost zdefiniowanego przestępstwa cyberprzemocy
- Kodeks karny przewiduje odpowiedzialność za czyny popełniane w sieci, o ile czyny te wypełniają znamiona przestępstwa.
- Przestępstwem jest czyn zabroniony przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia (o ile szkodliwa społeczność czynu jest większa niż znikoma) oraz zawiniony.

CZYNY ZABRONIONE ZWIĄZANE Z CYBERPRZEMOCĄ

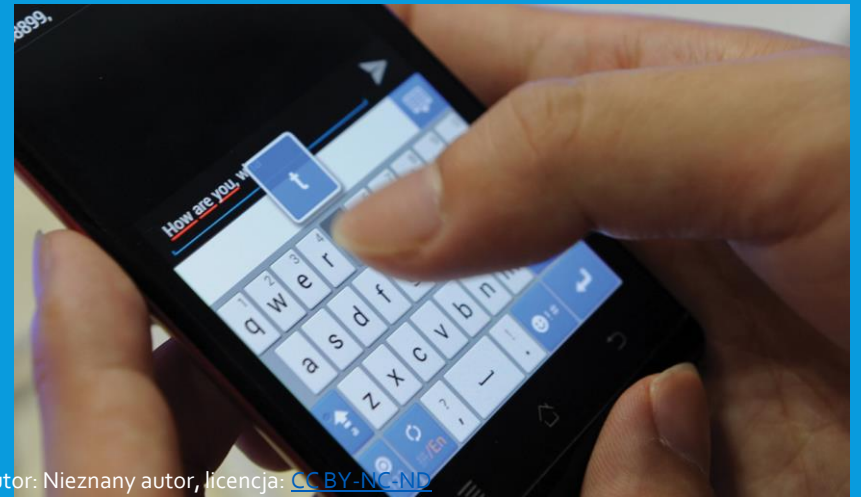
Do najczęstszych czynów popełnianych w cyberprzestrzeni należy zaliczyć:

- Groźbę karalną – art. 190 k.k.
- Uporczywe nękanie (stalking) – art. 190a k.k.
- Zniesławienie – art. 212 k.k.
- Zniewagę – art. 216 k.k.
- Włamanie – art. 267 k.k. i art. 268a k.k.
- Nawoływanie do nienawiści – art. 256 k.k.
- Przestępstwa o charakterze seksualnym
- art. 200 k.k., 200a k.k., art. 200b k.k., art. 202 k.k.

KODEKS WYKROCZEŃ

- **Wulgaryzmy w miejscu publicznym – art. 141 k.w.**
- Kto w miejscu publicznym umieszcza nieprzyzwoite ogłoszenie, napis lub rysunek albo używa słów nieprzyzwoitych, podlega karze ograniczenia wolności, grzywny do 1500 złotych albo karze nagany.

[To zdjęcie](#), autor: Nieznany autor, licencja: [CCBY-NC-ND](#)

ODPOWIEDZIALNOŚĆ RODZICA (OPIEKUNA) - NARUSZENIE OBOWIĄZKÓW RODZICIELSKICH LUB OPIEKUŃCZYCH - ART. 105 K.W.

- § 1. Kto przez rażące naruszenie obowiązków wynikających z władzy rodzicielskiej dopuszcza do popełnienia przez nieletniego czynu zabronionego przez ustawę jako przestępstwo, w tym i przestępstwo skarbowe, wykroczenie lub wykroczenie skarbowe i wskazującego na demoralizację nieletniego, podlega karze grzywny albo karze nagany.
- § 3. W wypadkach określonych w § 1 i 2, jeżeli nieletni czynem swym wyrządził szkodę, można orzec nawiązkę do wysokości 1000 złotych.
-

GROŹBA KARALNA – ART. 190 K.K.

§ 1. Kto grozi innej osobie popełnieniem przestępstwa na jej szkodę lub szkodę osoby najbliższej, jeżeli groźba wzbudza w zagrożonym uzasadnioną obawę, że będzie spełniona, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 2. Ściganie następuje na wniosek pokrzywdzonego.

Przykłady czynów zabronionych

- grożenie w Internecie popełnieniem przestępstwa (np. pozbawieniem życia, uszczerbkiem na zdrowiu),
- szantażowanie w celu zmuszenia do określonego działania w taki sposób, że groźba ta wzbudza obawę, że zostanie spełniona.

[To zdjęcie](#), autor: Nieznany autor, licencja: [CC BY-SA](#)

UPORCZYWE NĘKANIE (STALKING). KRADZIEŻ TOŻSAMOŚCI – ART. 190A K.K.

§ 1. Kto przez uporczywe nękanie innej osoby lub osoby jej najbliższej wzbudza u niej uzasadnione okolicznościami poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia lub istotnie narusza jej prywatność, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto, podszywając się pod inną osobę, wykorzystuje jej wizerunek, inne jej dane osobowe lub inne dane, za pomocą których jest ona publicznie identyfikowana, w celu wyrządzenia jej szkody majątkowej lub osobistej.

§ 3. Jeżeli następstwem czynu określonego w § 1 lub 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

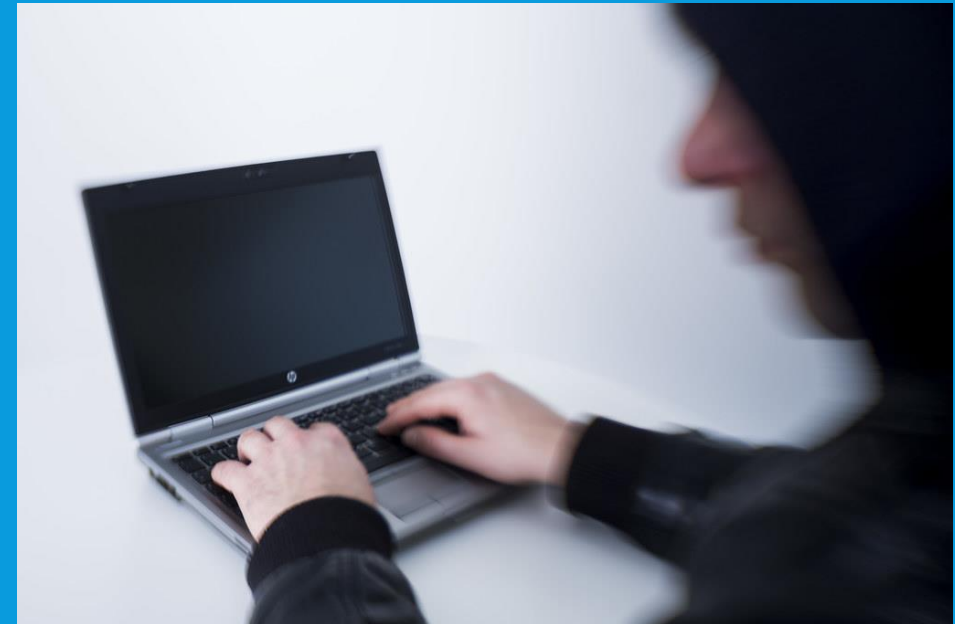
§ 4. Ściganie przestępstwa określonego w § 1 lub 2 następuje na wniosek pokrzywdzonego.

ZMUSZANIE DO OKREŚLONEGO ZACHOWANIA – ART. 191 § 1 K.K.

§ 1. Kto stosuje przemoc wobec osoby lub groźbę bezprawną w celu zmuszenia innej osoby do określonego działania, zaniechania lub znoszenia, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

Czyn wskazany w art. 191 k.k. mogą też być popełniane za pomocą narzędzi elektronicznych (groźba przekazana poprzez SMS, pocztę elektroniczną, na portalu społecznościowym, itp.)

WŁAMANIE – BEZPRAWNE UZYSKANIE INFORMACJI – ART. 267 K.K.

- Formą cyberprzemocy są włamania internetowe np. na: konto e-mail, profil w serwisie społecznościowym, na bloga - w celu uzyskania określonych informacji lub w celu tzw. kradzieży tożsamości.

Kto bez uprawnienia uzyskuje dostęp do informacji dla niego nieprzeznaczonej, otwierając zamknięte pismo, podłączając się do sieci telekomunikacyjnej lub przełamując albo omijając elektroniczne, magnetyczne, informatyczne lub inne szczególne jej zabezpieczenie, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

Tej samej karze podlega też ten:

- kto bez uprawnienia uzyskuje dostęp do całości lub części systemu informatycznego.
- kto w celu uzyskania informacji, do której nie jest uprawniony, zakłada lub posługuje się urządzeniem podsłuchowym, wizualnym albo innym urządzeniem lub oprogramowaniem.
- kto informację uzyskaną w sposób określony w § 1-3 ujawnia innej osobie.

Ściganie w/w przestępstw następuje na wniosek pokrzywdzonego.

ZNIEWAGA – ART. 216 K.K.

§ 1. Kto znieważa inną osobę w jej obecności albo choćby pod jej nieobecność, lecz publicznie lub w zamiarze, aby zniewaga do osoby tej dotarła, podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności.

§ 2. Kto znieważa inną osobę za pomocą środków masowego komunikowania, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

§ 5. Ściganie odbywa się z oskarżenia prywatnego.

Przykłady czynów zabronionych

- Umieszczenie wizerunku dziecka (lub osoby dorosłej) bez zgody w celu ośmieszenia
- Umieszczenie obraźliwych, kompromitujących treści

ZNIESŁAWIENIE – ART. 212 K.K.

Kto pomawia inną osobę, grupę osób, instytucję, osobę prawną lub jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej o takie postępowanie lub właściwości, które mogą poniżyć ją w opinii publicznej lub narazić na utratę zaufania potrzebnego dla danego stanowiska, zawodu lub rodzaju działalności, podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności.

Jeżeli sprawca dopuszcza się czynu określonego w § 1 za pomocą środków masowego komunikowania, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

Ściganie przestępstwa określonego w § 1 lub 2 odbywa się z oskarżenia prywatnego.

ŚCIGANIE PRZESTĘPSTW: ZNIEWAGA I ZNIESŁAWIENIE

- Zniewaga i zniesławienie są to tzw. przestępstwa prywatnoscargowe. Oznacza to, że osoba pokrzywdzona lub jej przedstawiciel ustawowy muszą wnieść prywatny akt oskarżenia do Sądu Rejonowego (Wydział Karny) właściwego ze względu na miejsce popełnienia przestępstwa.
- Jeżeli sprawca jest osobą niepełnoletnią akt oskarżenia należy złożyć w Sądzie Rodzinnym i Nieletnich, właściwym dla miejsca zamieszkania nieletniego sprawcy

ELEKTRONICZNA KORUPCJA SEKSUALNA MAŁOLETNIEGO- ART. 200A K.K.

Komunikowanie się z małoletnim poniżej lat 15 poprzez systemy teleinformatyczne lub telekomunikacyjne w celu seksualnego wykorzystania takiej osoby jest karalne na mocy art. 200a k.k.

- *§ 1. Kto w celu popełnienia przestępstwa określonego w art. 197 § 3 pkt 2 lub art. 200, jak również produkowania lub utrwalania treści pornograficznych, za pośrednictwem systemu teleinformatycznego lub sieci telekomunikacyjnej nawiązuje kontakt z małoletnim poniżej lat 15, zmierzając, za pomocą wprowadzenia go w błąd, wyzyskania błędu lub niezdolności do należytego pojmowania sytuacji albo przy użyciu groźby bezprawnej, do spotkania z nim, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.*
- *§ 2. Kto za pośrednictwem systemu teleinformatycznego lub sieci telekomunikacyjnej małoletniemu poniżej lat 15 składa propozycję obcowania płciowego, poddania się lub wykonania innej czynności seksualnej lub udziału w produkowaniu lub utrwalaniu treści pornograficznych, i zmierza do jej realizacji, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.*

ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA PRZESTĘPSTWO

Odpowiedzialność za przestępstwo karne co do zasady ponosi:

- Osoba, która popełniła przestępstwo po ukończeniu 17 lat
- Czyn musi wypełniać znamiona przestępstwa
 - Czyn musi być karalny (zabroniony przez ustawę)
 - Czyn musi być zawiniony

Osoby nieletnie, co do zasady, nie odpowiadają na podstawie kodeksu karnego, mogą jednak odpowiadać za swoje czyny na podstawie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich.

ODPOWIEDZIALNOŚĆ CYWILNA

- Za bezprawne użycie wizerunku dziecka lub jego imienia i nazwiska (bez zgody rodzica lub opiekuna prawnego dziecka) sprawca ponosi odpowiedzialność cywilną za naruszenie dóbr osobistych (art. 23 i 24 k.c.)

ODPOWIEDZIALNOŚĆ CYWILNA

- Jeżeli działania obejmujące cyberprzemoc doprowadzą do szkody wyrządzonej poszkodowanemu – można wtedy dochodzić swoich roszczeń przed sądem cywilnym
- **Roszczenia**
 - Żądanie zaniechania działań skutkujących naruszeniem dóbr osobistych
 - Żądanie usunięcia skutków naruszenia, w szczególności złożenia oświadczenia w odpowiedniej treści oraz formie (np. sprostowanie nieprawdziwych informacji, przeproszenie poszkodowanego)
 - Odszkodowanie
 - Zadośćuczynienie
 - Wpłacenie odpowiedniej sumy na cel społeczny

ODPOWIEDZIALNOŚĆ CYWILNA NIELETNICH

- *Art. 426. Małoletni, który nie ukończył lat trzynastu, nie ponosi odpowiedzialności za wyrządzoną szkodę.*
- **Art. 427. Wina w nadzorze (odpowiedzialność rodzica lub opiekuna prawnego)**
- *Kto z mocy ustawy lub umowy jest zobowiązany do nadzoru nad osobą, której z powodu wieku albo stanu psychicznego lub cielesnego winy poczytać nie można, ten obowiązany jest do naprawienia szkody wyrządzonej przez tę osobę, chyba że uczynił zadość obowiązkowi nadzoru albo że szkoda byłaby powstała także przy starannym wykonywaniu nadzoru.*

▪

ART. 428 K.C.

ODPOWIEDZIALNOŚĆ W BRAKU OSÓB ZOBOWIĄZANYCH DO NADZORU

- Gdy sprawca z powodu wieku albo stanu psychicznego lub cielesnego nie jest odpowiedzialny za szkodę, a brak jest osób zobowiązanych do nadzoru albo gdy nie można od nich uzyskać naprawienia szkody, poszkodowany może żądać całkowitego lub częściowego naprawienia szkody od samego sprawcy, jeżeli z okoliczności, a zwłaszcza z porównania stanu majątkowego poszkodowanego i sprawcy, wynika, że wymagają tego zasady współżycia społecznego.

ODPOWIEDZIALNOŚĆ CYWILNA OSÓB POSIADAJĄCYCH OGRANICZONĄ ZDOLNOŚĆ DO CZYNNOŚCI PRAWNYCH

Odpowiedzialność na zasadach ogólnych

- Art. 415 k.c. Kto z winy swej wyrządził drugiemu szkodę, obowiązany jest do jej naprawienia
- Osoba, która ukończyła trzynasty rok życia nabywa tzw. zdolność deliktową. Ustawodawca uznał, że taki małoletni ma zdolność działania z dostatecznym rozeznanie w zakresie czynów niedozwolonych (deliktów)
 - w konsekwencji osoba małoletnia - ponosi odpowiedzialność na zasadzie winy za szkodę spowodowaną swoim czynem.

ŹRÓDŁA

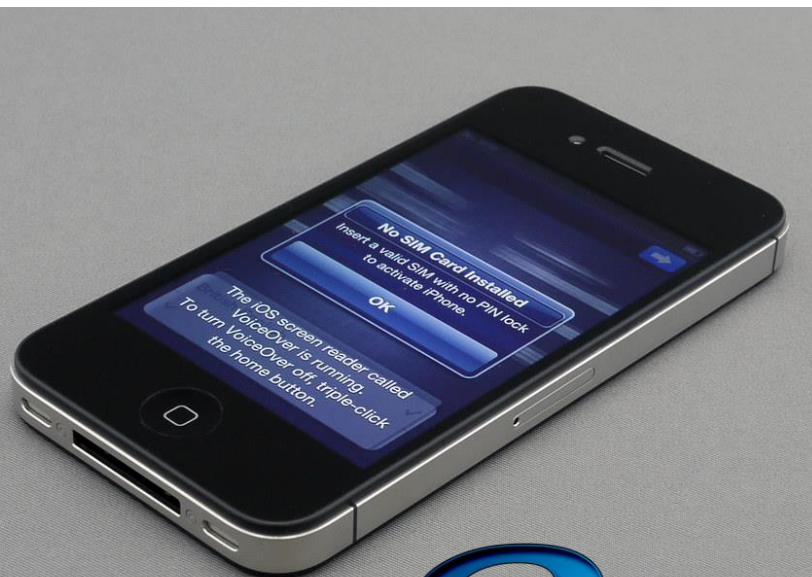
Źródła prawa:

- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (tekst jedn. Dz.U. z 2020r., poz. 1444).
- Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (tekst jedn. Dz.U. z 2021 r., poz. 281).
- Ustawa z dnia 26 października o postępowaniu w sprawach nieletnich (tekst jedn. Dz.U. z 2018, poz. 969).

Literatura:

- Górecki P. , Konarska – Wrzosek V. , Postępowanie w sprawach nieletnich. Komentarz, Wolters Kluwer, warszawa 2019.
- Wiak K. (red.) Prawo karne, Wyd. CH Beck, Warszawa 2016.

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ

[To zdjęcie](#)

[CC BY](#)

